

Aké je miesto pediatra v primárnej prevencii HPV infekcie?

Máme prvú vakcínu orientovanú na prevenciu v onkológii, je to vakcína proti ľudskému papilómavírusu – HPV. Očkovanie má zabrániť ochoreniu, HPV infekcii, ktorej dôsledkom môže byť po mnohých rokoch karcinóm krčka maternice, teda malignita, ktorá sa vyskytuje v dospelom veku u žien. Tento fakt vytvára dojem, že manažment očkovania má byť dominantne v kompetencii gynekológov. Dospelé ženy prejavujú aktívny záujem o očkovanie, 12–13ročné dievčatá si rakovinu krčka maternice nevedia predstaviť, nezaujíma ich, podobne ako iné veci, ktoré sú pre nich v ďalekej budúcnosti. Vo viacerých národných usmerneniach o očkovaní HPV vakcínou dominuje stanovisko odbornej gynekologickej spoločnosti, pritom očkovanie je najefektívnejšie pred započatím sexuálneho styku – teda v predpubertálnom období. Pre prevenciu karcinómu krčka maternice bude mať v budúcnosti kľúčovú úlohu pediater. Prečo?

U adolescentov je zvýšené riziko získania HPV infekcie, najvyšší výskyt je v neskorej adolescencii a u mladých žien. Zároveň v tejto vekovej skupine sa vo vyššej miere vyskytujú vysokorizikové typy HPV. U infikovaných dievčat a mladých žien je zraniteľnejší epitel krčka maternice, má rozsiahlejšiu transformačnú zónu, ktorá je miestom vstupu HPV infekcie, má vyššie riziko transformácie epitelu. Výskyt HPV infekcie rapídne stúpa po začiatku sexuálneho života, preto je ideálne očkovať v období pred sexuálnym debutom. Podobne ako v prípade ostatných

očkovacích látok i HPV vakcínu je potrebné aplikovať jedincom predtým ako vstúpia do rizikového obdobia získania infekcie. Preto aj národné odporúčania sú väčšinou určené pre očkovanie dievčat obvyčajne 11–12ročných, resp. deťom 9–15ročným, pre vekovú skupinu adolescentiek a žien do 26 rokov je odporúčané „doočkovanie“.

U detí je lepšia imunitná odpoveď na očkovanie. Hladiny protilátok po zaočikovaní HPV vakcínou sú vyššie v mladšom adolescentnom veku. So stúpajú-

KOMENTÁŘ

cim vekom protilátková odpoveď na očkovanie klesá. Zvýšená hladina po zaočikovaní v skorej adolescencii pretrváva v dostatočnej miere až do obdobia dospelosti a je predpoklad, že ju v dostatočnej miere udrží prirodzený „booster“ (reaktivácia imunitnej odpovede opakovaným kontaktom s HPV).

Primárnu starostlivosť o adolescentky, teda prakticky celú vekovú skupinu, ktorej je HPV vakcína určená, zabezpečuje pediater (všeobecný lekár pre deti a dorast). Do 18 rokov výhradne, niektorým aj neskôr. Pediater vykonáva preventívne prehliadky, ktorých sa zúčastnia takmer všetky adolescentky a „mladé ženy“ v jeho starostlivosti. Ako vyplýva aj zo záverov pracovnej skupiny pre očkovanie proti HPV infekcii – pediatri majú dlhoročné skúsenosti

s vakcináciou proti infekčným chorobám, o kvalite ich práce svedčí vysoká zaočikovanosť detí, ktorá je jednou z najvyšších na svete. Pri plošnej vakcinácii realizovanej pediatriami je záruka, že budú zaočikované aj budúce rizikové ženy, ktoré sú neskôr ťažko zachytené pri sekundárnej prevencii.

Na druhej strane sa musí pediater naučiť viac komunikovať – realizovať osvetu u svojich pacientov v školskom a adolescentnom veku v oblasti sexuálneho života, o pohlavných chorobách, musí vedieť vysvetliť, čo znamená HPV infekcia, čo je to skríning rakoviny krčka maternice a ako sa vykoná, ako možno predísť HPV infekcii a prečo je očkovanie už v skorej adolescencii najúčinnnejšie. Komunikovať s „deťmi“ aj rodičmi.

Základom úspechu očkovania je vysoký stupeň záchytu populácie. Tento je daný jednak „chcením (presvedčením)“ lekárov o potrebe očkovania, jednak ochotou rodičov či ich detí dať sa očkovať. Ak ktorýkoľvek z uvedených subjektov zlyhá, zlyhá aj efektívnosť očkovania. Efektívne a celoplošné očkovanie HPV si od pediatrov (a nielen nich) vyžiada ešte veľa aktivít.

MUDr. Pavol Šimurka

MUDr. Pavol Šimurka

Detské oddelenie Fakultnej nemocnice, Trenčín
Legionárska 28, 991 01 Trenčín
e-mail: simurka@tn.sknet.sk